

Leemtes vullen in competentiepakket

Niet zozeer het gespecialiseerde vakgebied maar pedagogisch-didactische vaardigheden zijn nu onderwerp voor deskundigheidsbevordering. Het begint voor een individuele docent steeds vaker in een functioneringsgesprek. 'Welke competenties mis je nog?'

▼ *De accenten bij deskundigheidsbevordering verschuiven. Was het vroeger vaak nascholing op het specialistische vakgebied, nu gaat het steeds meer om pedagogisch-didactische vaardigheden*

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIGROK

Wegen naar individuele deskundigheidsbevordering

Voor een deel van de deskundigheidsbevordering neemt 'de school' het initiatief. Je vindt tips in je postvak, een uitnodiging voor een beurs, een vakblad misschien. Of er wordt iets met het team georganiseerd. Want school, team of jijzelf vinden dat je je moet ontwikkelen als coach, in ict-gebruik, een aanverwant vakgebied of op het gebied van praktijken.

Voor individuele deskundigheidsbevordering is steeds vaker een pop- of functioneringsgesprek de weg. Hoe zie je je loopbaan? Wat wil je op deze school graag bereiken en wat heb je daarvoor nodig? Welke competenties zou je dan moeten bijspijkeren?

Deskundigheidsbevordering, oriëntatie daarin, kan via brochures, op een beurs, maar begint ook steeds vaker op internet. Met een paar zoekwoorden zijn bijvoorbeeld tips te vinden om leerlingen te begeleiden in geval van depressiviteit, agressie, dyslexie, handicaps, rouwverwerking, faalangst, weinig zelfvertrouwen, adhd, kindermishandeling, pesten, probleemgedrag of discriminatie. Via leerlingbegeleiding.pagina.nl kun je een stapje zetten. Of je komt bij allerlei cursussen om je actuele vakkennis of pedagogisch-didactische vaardigheden bij te spijkeren.

Begeleiden van leerlingen, portfolio's vullen, competenties toetsen en een reflectiegesprek voeren. Dat zijn steeds onderwerpen waar docenten mee aan de slag gaan. De accenten bij deskundigheidsbevordering verschuiven. Was het vroeger vaak nascholing op het specialistische vakgebied, nu gaat het steeds meer om pedagogisch-didactische vaardigheden.

Het onderwijs vernieuwt immers. Wil je goed voorbereid zijn op de overgang naar competentiegericht onderwijs of weten hoe je nieuwe media kunt inzetten, dan kan enige studie helpen. Dan is deskundigheidsbevordering op zijn plaats.

Niet alleen het schoolmanagement, ook de overheid stimuleert dit. Want willen we een concurrerende kenniseconomie, dan is actuele kennis noodzaak, zeker ook in het onderwijs. Zo pleitte eind januari minister-president Balkenende voor fiscale beloning als werknemers opnieuw scholing volgen. Behalve een cursus of nascholing kan het gaan om een landelijk congres of

een lokale studiedag, een mentorentraining, lezing van vakbladen of overleg met vakgenoten over de nieuwste ontwikkelingen op het vakgebied. Of bijvoorbeeld begeleiding van een pedagogische centrum.

Formeel besteden aoc's 10 procent van tijd en salariskosten aan deskundigheidsbevordering, 166 uur bij 1 fte.

Voor een deel kan dat op initiatief van de docent en een ander deel kan worden bepaald vanuit school.

Als het een individuele zaak is, dan kan het nog steeds wel voorkomen dat een docent zegt: 'dat lijkt me een leuke cursus. Kan ik daar niet heen?' Hij vindt de informatie over cursussen, beurzen en bijeenkomsten bijvoorbeeld in zijn postvakje. Maar het gaat vaak ook anders. "We gaan toe naar een situatie waarin je in loopbaanbeoordeling en functioneringsgesprekken veel systematischer gaat kijken of er leemtes zijn in gewenste competenties," zegt Frans Sikkes, voorzitter directie AOC Friesland.

Eigenaar

Evelien Janssens, projectleider van ALL, vertelt dat bij de APS-trainingen initiatief eerder vanuit een school dan van een individuele docent komt. Zij leidt projecten over pedagogisch-didactische competenties van docenten, veranderingsprocessen die over meerdere jaren gaan. Dat begint bij een school die zich afvraagt: hoe wordt er hier eigenlijk geleerd en past dat nog wel bij deze tijd en bij deze kinderen? Wat voor school willen we zijn? "Dat moet dan uiteindelijk ook de vraag van docenten worden."

Vervolgens kan een organisatie als APS worden gevraagd om vernieuwing te begeleiden. "De docenten roepen dan altijd: 'het moet wel praktisch zijn'. Ze waarderen het als ze kunnen oefenen, maar er is wel iets meer nodig." Zo gaan APS-trainers in haar project met camera's de klas in, geven eventueel samen les en bespreken met de docent de aanpak na, "geen goedkope" processen.

"We werken dan wel volgens een concept, maar we volgen geen standaardmethode. De volgende stap wordt per fase tijdens het traject bepaald. We construeren samen."

Janssens proeft wel verschillen in motivatie bij docenten. "Het maakt uit of ze eigenaar zijn of dat het hen is

opgelegd. En cruciaal is hoe de leiding hierover communiceert. Wordt het slecht gecommuniceerd in het team, dan zie je vaak drie groepen: mensen die het allang beheersen, mensen voor wie het veel te ver is en een groep voor wie het wel aansluit bij waar ze mee bezig zijn."

Bijpraten

Zo'n proces zou bijvoorbeeld natuurlijk leren kunnen betreffen. Andere mensen bij APS, niet Evelien Janssens, begeleiden Wellantscholen bij de implementatie daarvan. Maar lang niet iedereen is ervan overtuigd dat je leerlingen zoveel verantwoordelijkheid over hun eigen leerkeuze kunt toeschuiven. Zij voorzien problemen op school, in het vervolgtraject en ook op de arbeidsmarkt. Anderen zijn juist enorm enthousiast en heel gedreven. Een derde groep hobbelt mee.

Hoe dan ook, collega's op de vestiging zullen vaker naar didactische scholing worden gestuurd, bevestigt Frans Verweij, coördinator bloem in Houten. Dat heeft daar, behalve met de oriëntatie op natuurlijk leren, ook te maken met indeling in zelfsturende kernteams. Bij beide reorganisaties gaat het voor een groot deel om coachingsvaardigheden. Bij natuurlijk leren coaching van leerlingen en bij de kernteams coaching van elkaar.

Het team bloem (14 mensen) heeft altijd scholingen van de Stoas gevolgd, vertelt Verweij. Dit jaar gaat het anders. Er komt een gastdocent. En er zijn ook interne scholingen waarin collega's elkaar bijpraten over trends en vernieuwing op het vakgebied. Hij vertelt verder over een aanstaande scholing van het team over cks. "We gaan er praktisch mee aan de slag. Wat verandert er, wat moeten we daarmee doen, hoe kunnen we ermee aan de slag?"

"Ik weet niet of we die 10 procent halen, maar dit jaar komen we een eind in de richting," vervolgt Verweij. Een probleem is of het dan allemaal wel past. Deelname aan landelijke bijeenkomsten wordt gestimuleerd, aldus Sikkes, maar er is ook een afweging tussen uitval ten koste van lesactiviteiten. "We hebben eigenlijk nog geen oplossing om dat goed te matchen." ☞

Ton van den Born